

L N B

LNB PRESES APSKATS
29-01-2021

Sagatavoja:
**INFORMĀCIJAS PAKALPOJUMU UN SBA NODAĻA
UZZIŅU UN INFORMĀCIJAS CENTRS**

Šobrīd Latvijā

Bēthovena fenomens

MŪZIKAS MILZIS |

Tiklīdz Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB) tiks atkal atvērta apmeklētājiem, tajā būs skatāma izstāde "Bēthovens. Orbītas". 2020. gadā aprītē 250 gadu kopš dzimis komponists Ludvīgs van Bēthovens, tomēr jaunā koronavīrusa pandēmijas ierobežojumi lielākoties liezda pasaulei atzīmēt šo īpašo notikumu iecerētajā formātā.

"Visa Ludvīga van Bēthovena dzīve, ko 30 gadu vecumā neno-vēršami un traģiski skāra dzirdes zudums, ir kļuvusi par satri-cošu cilvēka garīgā spēka stāstu. Nedzīrdīgais mūzikas milzis – noteikti milzis, kas daudzos romantisma laika mūzikas vēsturnieku stāstos piedzima līdzīgi Atēnai kā pati pilnība no Zeva galvas," par Bēthovena dzīvesstāstu saka izstādes satura autore Jāzepa Vitola Latvijas Mūzikas akadēmijas profesore Lolita Fūrmane. Profesore raksturo komponistu kā cilvēku ar spēcīgu iekšējo viziju: "Šis cilvēks, kurš parasti vizualizēts kā novārtā pamests, raupjīš, neglīts vīrs, ir atmetis pasauli, lai pil-nībā kalpotu savam iekšējam redzējumam."

LNB izstādi veidojusi, lai apmeklētāji varētu apjaust Bēthovena mūzikas nozīmību Latvijas kultūrā dažādos laika periodos, kā arī atklātu pārsteidzošo Bēthovena saistību ar Latviju. Šeit Bēthovens nekad nav bijis, bet viens no

▲ Uzskata, ka pirmais, kurš uzzināja par komponista neatgriezenisko dzirdei zudumu, bija vīna tuvs draugs Talsu mācītājs Karls Amenda. Attēlā – viņa vēstule Bēthovenam.

komponista jaunības draugiem bija Talsu evangēliski luteriskās baznīcas mācītājs Karls Amenda. Izstādē būs skatāma Latvijas Valsts vēstures arhīvā glabātā Bēthovena oriģinālā vēstule, ko 1815. gadā viņš adresējis Amendam. Savukārt grāfi Brauni – Siguldas un vairāku citu Vidzemes muižu īpašnieki – bija vieni no pirmajiem jaunā Bēthovena mecenātiem Vinē.

Avots: Ilustrētā Latvijas Vēsture

Datums: febr.-2021

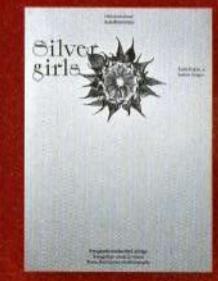
◀ Rīgā Bēthovena mūzika pirmo reizi skanēja 1803. gada janvāri, kad tika spēlēta vīna Sonāte klavlerēm un mežragam. Attēlā – mākslinieka Ludolfa Liberta grīma skice operai "Fidelio".

LATVIJAS NACIONĀLĀS BIBLIOTĒKAS PUBLICITĀTES FOTO

Baltijas agrīnās fotogrāfes

Tartu Mākslas muzejs (*Kunstmuseum*) un kuratoru platforma "Blind Carbon Copy" laiž klajā fotoalbumu "Sudrabmeitenes. Fotogrāfijas retušētā vēsture", kas veltīts Latvijas un Igaunijas agrīnajām fotogrāfēm. Grāmata sastādīta latviešu, igauņu un angļu valodā un veidota kā turpinājums izstādei, kas bija skatāma Tartu Mākslas muzejā Igaunijā par desmit fotogrāfēm, kurus strādājušas Latvijas un Igaunijas teritorijā 20. gadsimta sākumā un starpkaru periodā. Vēstures grāmatas sievietes fotogrāfes ir reti pieminētas, uzsvēr autori un cer, ka šis izdevums palīdzēs atrast "so sieviešu pazaudētās sejas".

Bibliotēkas Limbažu un Alojas novadā saņem dāvinājumā datorus

Gada sākumā Limbažu Galvenajā bibliotēkā (LGB) saņemta priečīga ziņa – patiecoties Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Atbalsta biedrības aicinājumam ziedot datorus Latvijas bibliotēkām, tā saņems 30 izklaides un tehnoloģiju uzņēmuma *Tet* piešķirtos datorus. Tie ir lietoti, tomēr, tā kā uzņēmums datortehniku maina regulāri, tie ir labā tehniskā stāvoklī un piemēroti lietošanai bibliotēkās.

LGB direktore Dzintra Dzene apstiprina, ka otrdien LGB saņemti 23 sistēmbloki, vēl septiņus piegādās visdrīzākajā laikā. Lietotajos datoros instalēs bibliotēku darbam nepieciešamās datorprogrammas un pēcāk veiks datoru nomaņu 11 Limbažu novada un četrās Alojas novada pagas-

tu publiskajās bibliotēkās, kur tie nepieciešami visvairāk.

Dz. Dzene stāsta, ka, apzinot dator-tehnikas stāvokli Limbažu novada LGB filiālbibliotēkās, secināts – ja personāla datori vēl ir salīdzinoši labā tehniskā kārtībā, tad daudzi klientiem paredzētie jau ir morāli un fiziski novecojoši. Tas arī ir saprotams, jo liela daļa datoru uzstādīti pirms aptuveni 13 gadiem, kad tie iegādāti vērienīgajā publisko bibliotēku attīstības projektā *Trešais tēva dēls*. LGB direktore teic, ka, pieaugot dažādu e-pakalpojumu klāstam, normāla datoru darbība bibliotēkās ir ļoti būtiska. Viņa lēš, ka katrā pagasta bibliotēkā būtu nepieciešami vismaz trīs klientiem pieejami datori.

Pārrunājot un izanalizējot situāciju Limbažu novada pašvaldībā, saprasts, ka šobrīd visu vajadzīgo atjaunot tikai par pašvaldības līdzekļiem nay iespējams. Tāpēc meklēti citi risinājumi un gada nogalē uzrunāta LNB Atbalsta biedrība. Par tik drīzu iespēju atjaunot bibliotēku datortehniku LGB direktore teic: – *Tiesī laikā! Bez šāda dāvinājuma tā uzeiz un kompleksi situāciju atrisināt nevarētu.*

LNB Atbalsta biedrība aicina uzņēmušus ziedot datorus un monitorus, lai arī citām bibliotēkām, kuru datortehnika ir novecojusi, būtu iespēja saņemt šādu dāvinājumu.

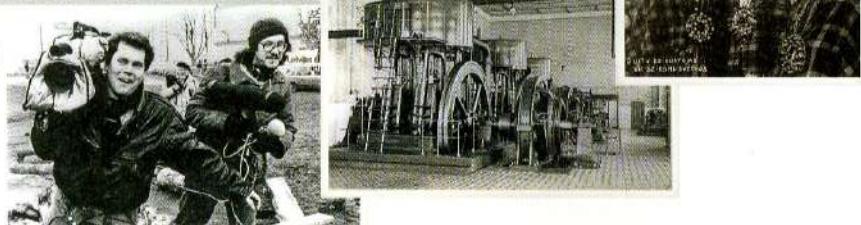
Ieva OZOLA

Avots: Auseklis

Datums: 20-01-2021

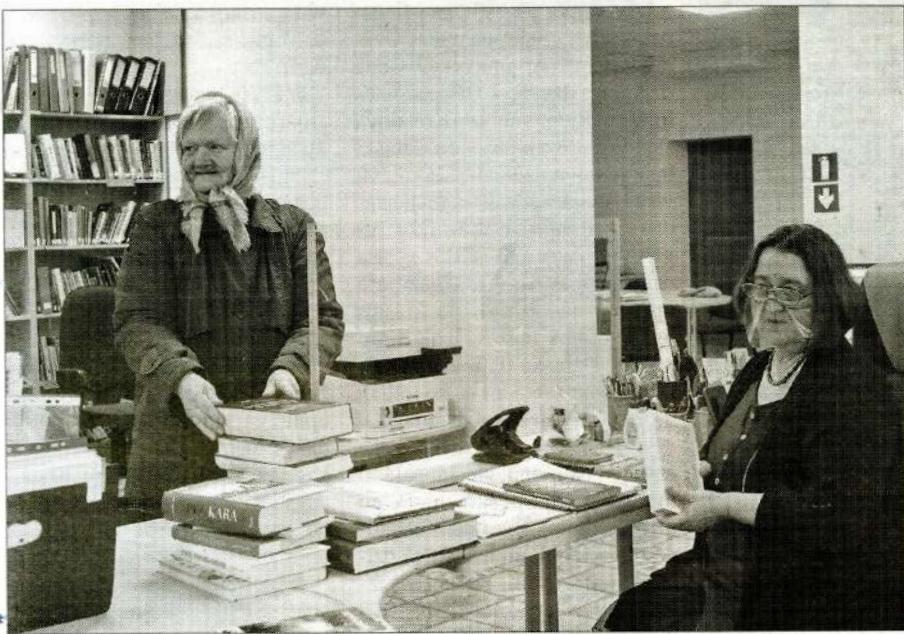
Papildināta Latvijas vēstures digitālā krātuve

Latvijas Nacionālais arhīvs papildinājis digitālo krātuvi www.redzidzirdlatviju.lv ar jaunu sadaļu "Tematiskās kolekcijas". Tājā ikviens var iepazīties ar jau sagatavotām dažādu tēmu (arhitektūra, medicīna, sports, satiksme, kultūra u.c.) dokumentu atlasēm, kurās iekļauts digitalizētais Latvijas kultūras mantojums. Kopas par konkrētām tēmām aptver visus arhīvā pieejamos dokumentu veидus – fotogrāfijas, filmas un skaņas ierakstus. Piemēram, te apskatāmi interesanti vēsturiski materiāli par Latvijas Sarkano Krustu un Rīgas Pilsētas bērnu slimnīcu, Latvijas dzelzceļa tiltiem un staciju ēkām. Aplūkojot arhitekta Nikolaja Hercberga dokumentu kolekciju, iespējams doties virtuālā pastaigā pa Latvijas skaistāko pilsētu ielām teju 100 gadu senā pagātnē.

Avots: Ilstrētā Latvijas Vēsture

Datums: febr.-2021

MŪRMUIŽAS BIBLIOTĒKĀ. (No kreisās) bibliotēkas apmeklētāja Dzidra Kalniņa un Mūrmuižas bibliotekāre Gundega Lapiņa. Ārijas Romanovskas foto

Bibliotēkās atkal klātienē var saņemt grāmatas

Ginta Riekstiņa

Kopš 12. janvāra bibliotēkas var izsniegt grāmatas lasītājiem uz mājām, bet lasītavas apmeklētājiem ir slēgtas. *Liesma ciemojās Mūrmuižas bibliotēkā.*

Bibliotēkas vadītāja Gundega Lapiņa stāsta: «Bibliotēkas apmeklētāji var saņemt grāmatas uz mājām, bet mēs viņus pagaidām nelaižam pie plauktiem. Ir iespēja piezvanīt uz bibliotēku un sarunāt ar mani, kādas grāmatas viņi vēlas, es, skatoties bibliotēku informācijas sistēmā ALISE, redzu, vai konkrētais cilvēks ir to grāmatu lasījis vai nav lasījis, un salieku viņam grāmatu kaudzīti, kurai viņam ir jāatnāk pakaļ. Gadu gaitā ir radies priekšstats par katru lasītāju, kādas grāmatas viņam patīk, kādas nepatīk, vai labāk meklēt starp kriminālrromā-

niem vai latviešu rakstnieku darbus. Bieži vien lasītājs pats īsti nezina, ko gribētu, tādēļ tā pusstunda, ko iepriekš vareja pavadīt pie plaukta, grāmatas šķirstot un izpētot, bija nozīmīga. Viņa izvēli ietekmēja gan grāmatas noformējums, gan uz aizmugurējā vāka rakstītais teksts. Manis atrašās reizēm lauž šo konkrētā cilvēka tradicionālo uztveri, un rezultātā viņam rodas jauni atklājumi grāmatu pasaulei. Pavisam viegli ir tad, ja lasītājs zina konkrētu grāmatu, ko grib izlasīt, un to pasūta, bet tādu nav daudz. Vairums vienkārši grib lasīt, daudz lasīt. Cilvēki patiešām nem grāmatas «kaudzēm» uz ilgāku laiku, īpaši tagad, kad baidās, ka Covid-19 dēļ bibliotēku darbība varētu tikt ierobežota. Daži nāk no attālām viensētām un nemaz tik bieži Mūrmuižu neapmeklē. Ap-

brīnojami, bet tie, kas ir lielie lasītāji, ir izlasījuši bibliotēkas fondu krustām šķērsām. Viņi gaida jaunās grāmatas, visu žanru, galvenais, lai nebūtu jau kādreiz lasīta.

Šobrīd esam nodarbināti ar pagājušā gada atskaitēm. Visu gadu strādājot, tu nejūti kādas īpašas pārmaiņas savā darbā, bet ikgadējo pārskatu cipari liek padomāt par norisēm sabiedrībā. Protams, arī Covid-19 ierobežojumi ir izdarījuši savas korekcijas gan bibliotēkas apmeklējumā, gan grāmatu izsniegumā. Bieži vien atnāk viena persona un papem literatūru gan vīram, gan bērnam, gan vecaimamai. Bet ir arī tādi, kas šajā gadā izvairījušies no bibliotēkas apmeklējuma vispār, un lasītāju skaits ir sarucis, lai gan grāmatu izsniegumā tas pat nav īsti manāms. Atnāk viens no ģimenes, bet grāmatu

lasa visi. Arī žurnālu šķirstītāju un datoru lietotāju skaits ir sarucis, jo lasītavās jau nevarēja uzturēties. Skaitļi ir ļoti svarīgi, lai zinātu, kā bibliotēkai strādāt nākamajā gadā.

Kamēr bibliotēka bija slēgta apmeklētājiem, es beidzot bez sirdsapziņas pārmetumiem, ka zogu laiku kādam citam uzdevumam, nodarbojos ar novadpētniecību. Tas ir mūžīgs un ārkārtīgi darbieltilpīgs process. Nav iespējams pateikt, kad es to sāku darīt, jo tā nav lieta, ko tu vari kaut kad sākt un kaut kad beigt. Šobrīd cenšos savākt un apkopot materiālus, kas gadu gaitā ir uzkrājušies (diemžēl daudz no tā visa ir vienkārši man galvā) un jau sen gaida, kad tos sistematizēs un noliks atbilstoši «pa plauktiņiem». Esmu bezgala priečīga par Valmieras bibliotēkas novadpētniecības platformu, kas rada iespēju gan man savus materiālus publicēt vienuviet, gan cilvēkiem tos izmantot.»

Bibliotēkas apmeklētāja Dzidra Kalniņa atnesusi piecas grāmatas, ko paņēmusi pirms Ziemassvētkiem. Viņa ir viena no aktīvām grāmatu lasītājām. Dzidra stāsta: «Man, pensionārei, nenāk miegs – miega zāles nelietoju, tāpēc lasu grāmatas arī pa naktīm, kamēr uznāk miegs. Tā ir mana atkarība, pirms miega kaut ko palasīt.» Dzidra par katu izlasīto grāmatu īsiem vārdiem pastāstīja. Biezāko grāmatu 710 lappušu Kamillas Lekbergas detektīvromānu «Ragana» izlasījusi četrās piecās dienās. «Tā ir ļoti laba grāmata, bet grūti lasīt, jo tur ir par 16. gad simtu un atkal mūsdienām, tāds sajaukums. Ir grāmatas, kuras no sākuma grūti lasīt, bet pēc tam vieglāk, un beigās izrādās, ka tā ir ļoti laba grāmata.» Dzidra bibliotēkā atkal paņēma kaudzīti ar grāmatām un ar smaidu sejā teicā: «Bibliotēka atkal ir valjā, varēšu grāmatas ķemt biežāk.»

Avots: Liesma

Datums: 22-01-2021

Bibliotēka ir kļuvusi par sociālo telpu

Jau kopš pagājušā gada jūnija Jelgavas bērnu un jauniešu bibliotēka "Zinītis" atrodas jaunā adrese - Zemgales prospektā 7. Bibliotēkā vadītāja Dace Labdzere stāsta, ka tādējādi rastas ne tikai plāšas un skaistas telpas, bet arī jaunas iespējas realizēt mūsdienām atbilstošas bibliotēkas konceptu.

Atvērta ikviename

"Mūsu atrašanās blakus "Jundai" ir pareizs stratēģiskais solis. Sākotnēji nedaudz uztraucāmies par to,

kurš te nāks, jo esam nomalē. Bet to mazo mirkli, kad septembrī atvērās "Junda", te bija pilns ar bēniem! Viņi nāca lasīt, spēlēties un vienkārši atpūsties šūpuļkrēslos un pufos, neku nedarot, jo arī tas bibliotēkā ir atļauts," stāsta D.Labdzere, kas pati nozare strādā nesen, tādēļ jo ipaši labi spēj novērtēt, kā pēdējos trīsdesmit gados ir attīstjušas bibliotēkas.

"Ir joti izmainījies bibliotēkas statuss, tā no grāmatu krātuves kļuvusi par sociālo telpu, tādu kā socializēšanas vietu, kas ir atvēta visiem. Pamatuzdevums, protams, joprojām ir nodot informāciju par brīvu jebkuram sabiedrības slānim. Mēs esam viena no retajām iestādēm, kas ielaž jebkuru cilvēku, jo katram ir jābūt iespējai saņemt informāciju. Izņēmums ir

kādi, kas joti nogrēkojušies pret mūsu grāmatām, tos tad uz laiku no bibliotēkas izslēdzam. Bet citādi bibliotēka neatsaka neviem. Pie mēram, domē un citur ir apsargs, bet pie mums tiek iekšā jebkurš, sarežģītos gadījumos palīdz pašvaldības policija. Jebkuram cilvēkam ir jādod iespēja, jo neviens nezina, kurā bridi būs tas mazais grūdienīš vai klikšķitis, kad notiks kas labs. Bibliotēka ir milzīgs potenciāls, kas vajadzigs sabiedrībai," pārmaiņas ieziņē vadītāja.

Viņa arī norāda, ka iztikt ar vienu vienīgo bibliotēku pilsētā būtu pagrūti, jo katrai ir sava specifika. "Uz "Ziniti" vairāk nāk bērni un jaunieši, jaunās māmiņas un ģimenes, jo te pieejamas ne tikai grāmatas un žurnāli, bet arī galda spēles, filmas un mūzika. Savukārt lielajā

bibliotēkā vairāk pulcējas seniori, tur arī atrodamas kolekcijas un nozaru literatūra," atšķirības uzskaita D.Labdzere.

Vieta, kur veidot dialogu

Jaunās bibliotēkas telpas Zemgales prospektā 7 ir kā spilgts pierādījums pārmaiņām, ko nozare piedzīvo pēdējos gados. Uzvars iekārtojumā ir likts uz dalijumu zōnās un mūsdienīgu aprīkojumu, un, šķiet, to, ka bibliotēka atrodas savā istajā vietā, apliecinā pat ekas vēsture. "Kad atsakīsies ekskursijas, visiem iesaku nākt pie mums ciemos, jo šis nams ir ar joti interesantiem stāstiem," acina D.Labdzere. "Oficiālais nosaukums ir Reiera nams, bet tautā to sauga par bagātu atraītu nāmu. Ta būvniecību finansēja grāmatu izdevējs un tirgotājs Reiers, kurš daļu mūža nodzīvoja Jelgavā un daudz ko deva pilšķirat. Piešķirot līdzekļus šī nams būvniecībai, viņu nosacījums bija, ka tai jābūt sabiedriskai ēkai."

"Zinitis" ir Jelgavā vienīgā bibliotēka, kurai ir lifts, ko labprāt izmanto gan cilvēki ratīnkrēslos, gan mammai ar maziem bērniem ratīnjos. Atsevišķs lifts ir arī grāmatām, kas dodas uz krātuvi pagrabā. "Mēs savu ekskursiju vienmēr sākam ar koku, kas "aug" bibliotēkas centrā. Bibliotēkas vadītāja Baiba Karčevska, kura pašlaik audzina mazuli, vēlējās, lai šeit būtu gaismas koks, kas, līdzīgi kā filmā "Avatars", ar saknēm uzņem gudribu," vizualizē D.Labdzere. Jaunums ir arī klusā lasītava, kas ir vienīgā vieta bibliotēkā, kur, cienot citam citu, jāievēro klusums, citādi bibliotēka var ne tikai sarunāties, bet arī spēlēt dažādas spēles un pat uzstāties. Uz nelielas skatuves jau ir izrādīts teātris, vairāki jaunie literāri lasījusi savus darbus. "Kad bērnu ekskursijās apmeklētāji nonāk līdz šim stūrim, gandrīz visa klasē ir uz skatuves un ir gatavi runāt un dziedāt. Tas pats

Šī vairs nav vieta, kur jābūt klusam, te ir skatuve, uz kuras uzķāpt un skaļi izteikt savu viedokli

Avots: Zemgales Zīņas

Datums: 21-01-2021

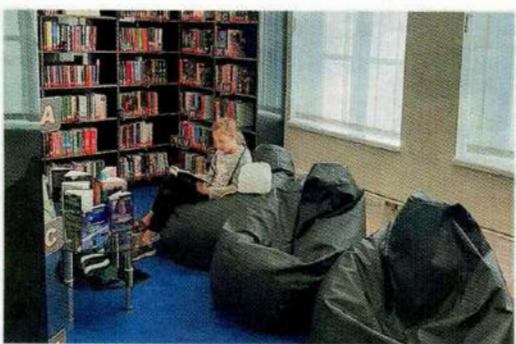

FOTO: NO JELGAVAS PILSETĀS UN BIBLIOTEKĀS ALBUMĀ

šoruden bibliotēkā viesojas kinoloģijas speciālisti ar apmācītēm suniem, kā arī regulāri tiek organizēta veloskola un citas aktivitātes.

Tehnoloģijas ir pašsaprotamas

D.Labdzere stāsta, ka jaunā bibliotēka aprīkota ar vairākām ierīcēm, ko bērni labprāt izmanto. Piemēram, šeit ir pašapkalpošanis aparatās, kas savienots ar drošības vārtiem, kā arī interaktīvo spēlu ekrāns, kurā var zīmēt ar rokām un risināt dažādus fizikus un matemātikas uzdevumus. Ir bērniem pieejami datori, spēļu konsole, drīz plānotas arī robotikas nodarbinābas un apmeklētājiem pieejams 3D printeris. Protams, arī projektors un ekrāns, kas jauj vērot dažādas videoprojekcijas. Bibliotekās vadītāja teic, ka bērniem tehnoloģijas ir ļoti pierastas un pašsaprotama lieta, pārsteigt viņus var, tikai pieminot laika kapsulu, kas atrodas grīda iešuvētā izgaismotajā noslēpumā alā. D.Labdzere skaidro, ka datoru un videospēļu pieejamība gan tiek stingri kontroleta: "Princips ir tāds, ka bērns drīkst izmantot datoru noteiku laiku ar vecāku piekrīšanu. Bet, ja bērns kaut kā darīs savā ierīcē, protams, mēs to neainziedjam, jo vecāki viņam tādu ierīci ir nopirkusi. Tam mums ir rindas ar elektrobusu kontaktiem, lai vienmēr telefonu varētu uzlādēt."

Tācu primāri bibliotēka tīk vērēni aprīkota tādēļ, lai veicinātu izglītošanos. Projektors un dažādi grīdas spilveni un zvīņi tiek izmantoti vērtīgām videolekcijām. "Katrs pasākums ir orientēts uz karjerizglītību, tā ir bērnu un jauniešu bibliotēkas iepatnība. Piemēram, nesen bija iēju iestādē ar videolekciju, kurā stāstījām arī par ģeoloģiju profesiju. Regulāri notiek dažādas izstādes, kas vienmēr tiek papildinātas ar atraktivām nodarbēm," stāsta D.Labdzere. Ipaši bibliotekās vadītāji pakavējas pie ainavu arhitektūras studentes Agneses Ločmeles sienas gleznojumi. "Sīs ir jaunietes priekšstats par to, kas ir svarīgākie objekti Jelgavā. Pirmsmās gaiss, balons, pirmā augstskola Latvijā, otras muzejs, stacijas ēka, kas patiesībā izveidoja šo ielu. Tas ir jauna cilvēka priekšstats, nevis mūsu redzējums, tādēļ jo ipaši vērtīgs," teic vadītāja.

Lasītprasmes veicināšana kā sociāls uzdevums

"Ziniņi" grāmatu krājumam tiek pievērsta ipaša uzmanība. Ir vairāki plaukti ar grāmatām krievu un angļu valodā, kas lielākoties tiek vei-

doti pēc bērnu pieprasījuma. Protams, ir grāmatas pavismā mazajiem un arī vecākiem. Vasaras starpbibliotekas abonementi [auj pamjet ietecīamo literatūru no pilsetas skolu bibliotekām, lai tās būtu pieejamas visiem, kas vēlas lasīt. Grāmatas labprāt ļem arī bērnudārzū audzinātājās, kas tās lasa priekšā bērniem. Jau vairākus gadus aktīvi norisinās "Mazo pūcēnu skolīpa", kurās galvenais uzdevums ir lasītprasmes veicināšana jau no nelielā vecuma. "Priezīmies redzēt māmītēm, kas uz bibliotēku ved mazos bērnus. Šeit ir norobežota vieta ar apslādāmu grīdu, kur rāpot un spēlēties, ne lielajiem klūčiem būvēt labirintus un torpus," D.Labdzere ir gandarīta par ipaši mazajiem izveidošo aktivitāšu vietu.

"Ziniņa" vadītāja uzticē arī bērnu, jauniešu un vecāku ūrijas projektu. "Ārkartīgi laba programma, ka ļoti novērtē. Tās ir vērtīgas grāmatas, kas vairāk vai Mazāk interesē visus bērnus, ir gan sašusmu stāsti, gan pasažuļu psiholoģija, arī stāsti par adoptītēm un nereģisēm bērniem. Kā zināms, lasot tiek kustināti 17 apgalbi smadzēnēs, mēs visi zinām tos plusus, ko dod lasīšana, tādēļ saistīša literatūra ir ipaši svarīga. Mazie bērni lasa, jo bērni grāmatas ir brīnišķīgas un skaistas, pasažuļu vecumā interese samazinās, bet lasīšanu vienlaikus vajadzētu saglabāt, kaut vēl lasot tekstu interneta portālā," uzsvēr bibliotekās vadītāja.

D.Labdzere stāsta, ka lielākās grūtības rada jaunu lasītāju piešķirte: "Statistika mūs dzen uz priekšu. Ir jādomā, kā varam audzēt lasītāju skaitu, kamēr iedzīvotā skaita ne-pārtraukti sarūk. Protams, lasītāju skaita samazinās visā pasaulei. Vareni domāt, kāpēc par to ir jāzuraucas, arī makšķernieku kļūst mazāk. Lasīšana ir viens no sabiedrības komunikācijas veidiem, ko esam izcīnījuši civilizācijas attīstības laikā, tādēļ bibliotekās pienākums ir to noturēt, kamēr mums nav citas stabilas kultūrās saskarsmes alternatīvas. Visā pasaulei lasītprasmes attīstīšana ir svarīga, jo tā ir nosacījums, lai pastāvētu vienlīdzība. Ko un kā mēs lasām, tas jau ir otrs kārīgi."

21. gadsimta bibliotekārs

"Pirms sāku strādāt bibliotekā, man bija diezgan aktīvs dzīvesveids, ko vairs nevarēju turpināt, tādēļ domāju par kādu mierigāku darbu. Man bija ļoti mānīgs stereotips par to, ka bibliotekāra profesija ir kļusa

un vienmuļa. Es biju domājusi, ka būšu kā 19. gadsimta bibliotekāre, sēdēšu taisnū muguru, brilles spīdēs, grāmatīpa jums, grāmatīpa man, smaids jums, smaids man. Bet nekā tamlīdzīgai! Man pat prāt neienāca, cik tas ir aktīvs un dinamisks darbs. Ir bibliotekāres, kurām darba stāžs ir trīsdesmit un vairāk gadu. Viņas sāk strādāt daudz, kad vēl nebija elektroniskā kataloga, nebjāja ģaorgāne pasākumi, jāvaduz svēsalodu. Šo cilvēku dzīves laikā darbs ir izmainījies tā, it kā būtu nomainītas vismaz četrās profesijas. Mūsdienās bibliotekāram ir jābūt psihologam, jāzina apkalpošanas kultūra, mēs esam kā digitālie aģenti, kas pārziņa dažādas datu bāzes, kas katrā ir citādāka," par bibliotekāra profesijas izcīnījumiem stāsta D.Labdzere.

"Ziniņa" vadītāja ir gandarīta, ka klūvusi par bibliotekāri un aicina uz šo nozari palūkoties citām acīm.

Bibliotekāra darbs ir izmainījies tā, it kā būtu nomainītas vismaz četrās profesijas

Kamēr mācījusies, viņa daudz dzirdējusi, ka ir jācīnās par to, lai bibliotēkas nevērtu ciet. Daudzviet valda uzskaits, ka pilnībā pietiek ar skolu bibliotekām un vienu pilsetas centrā, tādēļ pārējās, tostarp laukos, ir jāver ciet. "Tas nav pieļaujams! Laukos bibliotēka ir kā pēdējais forts, kas notur to, lai viss ar bērniem neaizgauj. Laukos bibliotekārs ir kā komūnas kopā turētājs. Ja vēl cilvēks ir šeptīgs, piemēram, dzegas dienām par godu iekar tavējā ābelē izprintētus dzejolus, tas gan audzina komūnu, gan nemato veido personības, jo ir tāds princips, ka, pat stāvot līdzās grāmatu plauktam vai intelligentam cilvēkam, smadzenes "sadziedas". Mums ir ļoti vajadzīgs katrs cilvēks, jo nekad nezinām, no kura izzaugs ļoti labs ārsts vai citas jomas

speciālists. Mēs nevarām spriest pēc apmeklētās un arī ne cilvēku vizuālu izskata vai grāmatām, ko vini izvēlas. Katrā izlaistajai grāmatai attīstībā ir liela nozīme. Ja varam dot ko vērtīgu katram, kurš ir atrācis, mums ir jāpāstāv!" pārliecīnāta D.Labdzere.

Kā piešķist jauniešus?

D.Labdzere "Ziniņa" bibliotekāres raksturo kā sīrsīgas mammas. Viņas labprāt sarunājas ar bērniem, seko līdzi, kuram cīmījni jāuzliek uz radiatoriem, kuram telefons nomētājiem un jātāgtādina, lai to neaizmirst. "Tas viss ir ļoti labi," vērtē vadītāja, "taču mums ir jādomā arī par bibliotēku mārketingu, kas kļūst aizvien populārāks visā pasaulei. Ko mēs varam darīt, lai nebūtu pēdējais rūķitis pašvaldības sarakstā? Cītrez es fantazēju — kādas te būtu jauniešu rindas, ja pie mums strādātu jauns bibliotekārs ar tetovējumiem un dredīem!"

Kamēr tas vēl nav noticis, bibliotēkā tiek organizētas dažādas aktivitātes, piemēram, diskusiju klubu jauniešiem, kurā kopīgi tiek izvēlētas temas un aicinātas interesantas personas. Ir arī brivprātīgo jauniešu programma, kurā viņi var palīdzēt dažādos darbos, piemēram, kārtot grāmatas, printēt to uzlimes vai palīdzēt pasākumiem. Tas ir abpusēji izdevīgi, jo tas ir vērtīgs ierasts CV, kas var nodevēt vēlāk, veidojot karjeru. Visur pasaulei darba devējs novērtē to, ka jaunieši ir darbojies brivprātīgo kustībās un veicis kādu darbu sabiedrības labā. Protams, bibliotēka piedāvā arī prakses iespējas un priezīmies par katur mazo entuziasmu, kamēr māzīgiem ierašās.

Kamēr mācījusies, viņa daudz dzirdējusi, ka ir jācīnās par to, lai bibliotēkas nevērtu ciet. Daudzviet valda uzskaits, ka pilnībā pietiek ar skolu bibliotekām un vienu pilsetas centrā, tādēļ pārējās, tostarp laukos, ir jāver ciet. "Tas nav pieļaujams! Laukos bibliotēka ir kā pēdējais forts, kas notur to, lai viss ar bērniem neaizgauj. Laukos bibliotekārs ir kā komūnas kopā turētājs. Ja vēl cilvēks ir šeptīgs, piemēram, dzegas dienām par godu iekar tavējā ābelē izprintētus dzejolus, tas gan audzina komūnu, gan nemato veido personības, jo ir tāds princips, ka, pat stāvot līdzās grāmatu plauktam vai intelligentam cilvēkam, smadzenes "sadziedas". Mums ir ļoti vajadzīgs katrs cilvēks, jo nekad nezinām, no kura izzaugs ļoti labs ārsts vai citas jomas

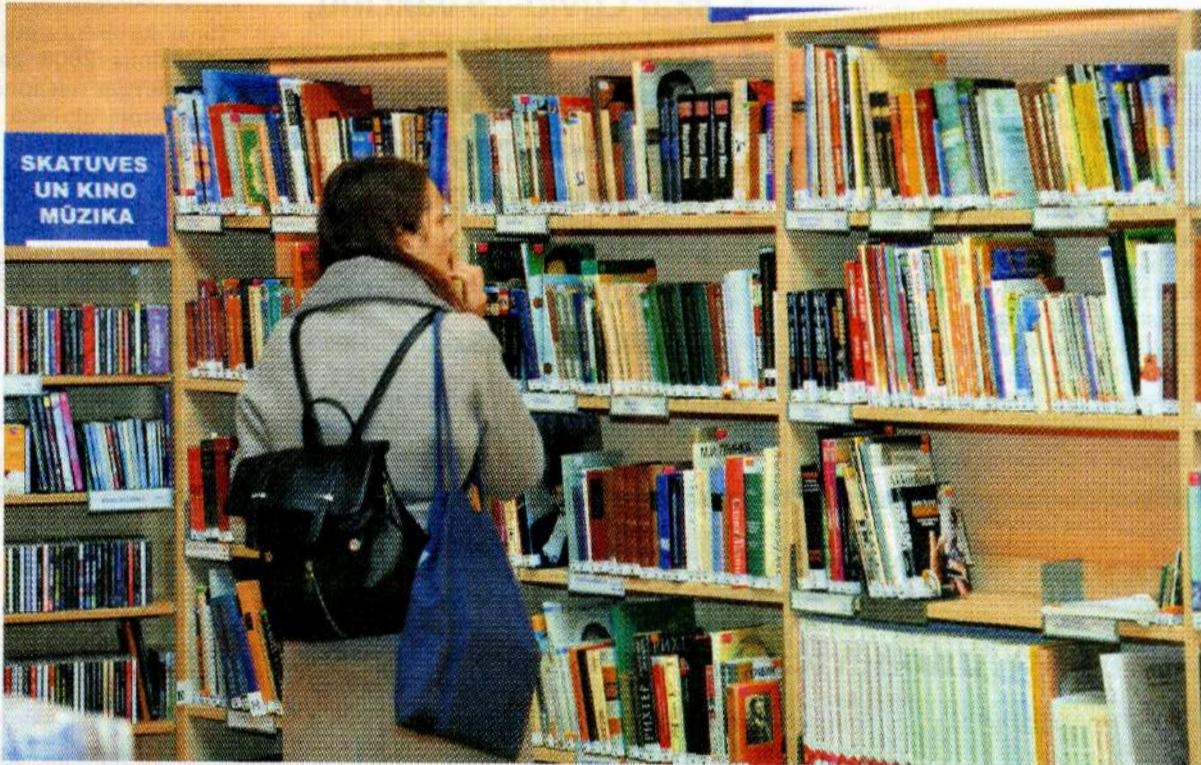
speciālists. Mēs nevarām spriest pēc apmeklētās un arī ne cilvēku vizuālu izskata vai grāmatām, ko vini izvēlas. Katrā izlaistajai grāmatai attīstībā ir liela nozīme. Ja varam dot ko vērtīgu katram, kurš ir atrācis, mums ir jāpāstāv!" pārliecīnāta D.Labdzere.

Vadītāja ir noverējusi, ka jauniešiem ir neiedomājama vēlme pašās pāsākumus un notikumus, kas tika iecerēti jaunajās bibliotekās telpās, taču daļa tomēr paspējusi notikt. "Mums bija kultūrapārtības fonda projekts, kura gaitā veidojām mazu animācijas filmīnu, kuras darbība norisinājās bibliotēkā. Filmīja bija jāveido bērniem, un tai bija jābūt saistītai ar karjerizglītību. Par laimi, animācijā ir ļoti daudz profesiju, sākot ar rakstītajiem, producentiem, fotogrāfiem un tā tālāk. Svetes bibliotekās bērni rakstīja scenāriju, Jelgavas bērni animeja un fiksēja kadrus, balsis ierunāja Pārlielupes "Teatrēni", Kalnciema ansamblis iedzīvēja grāmatu dzēdājumus. Kad filmīju izrādījam, bērni bija ārkartīgi priesīgi gan par paveikto, gan to, ka viņu vārdi ir titros. Tie ir tie zvaigžņu mīrķi, kad redzi, ka kaut kā ir nostrādājis, pārivedzītajā dalas D.Labdzere.

Vadītāja ir noverējusi, ka jauniešiem ir neiedomājama vēlme pašās pāsākumus, tādēļ regulāri tiek organizēti jauno dzēznieku un rakstnieku priekšslasījumi latviešu un angļu valodā. Tas gan cel bērnu pašapziņu un sniedz pieredzi uzstāties, gan arī papildina bibliotēkas piedāvāto notikumu klāstu. Bērnu un jauniešu bibliotēka ir atvērta dažādam idejam un projektiem, jo aktivitātēm var izmantot ne tikai iekšējās, bet arī plašā pagalmu. D.Labdzere teic, ka mūsdienās bibliotekāram ir jābūt proaktivam, sajūtot, ko apmeklētāji vēlas, un spējot to noorganizēt. Piemēram, aicinot uz bibliotēku kinoloģijas speċiālistus ar apmācītēm suniem, organizējot veloskolu un citas aktivitātes. ☐

Avots: Zemgales Zīņas

Datums: 21-01-2021

TIMURA SUBHANKULOVA FOTO

Pērn Covid-19 dēļ būtiski tika ierobežots gan grāmatu tirdzniecības, gan bibliotēku darbs un līdz ar to grāmatu un citu autordarbu pieejamība. Tas ietekmēs arī atlīdzības autoriem.

Lasa detektīvus un erotiku

Bibliotēku darba ierobežojumi nozīmēs arī mazāku atlīdzību rakstniekiem

Gadam noslēdzoties, 2020. gada decembrī Autortiesību un komunikāciju konsultēšanas apvieņība izmaksājusi autoriem publiskā patapinājuma atlīdzības par bibliotēkās izsniegtajiem darbiem. No šiem datiem arī var secināt, kuras ir 2019. gadā lasītāju pieprasītākās grāmatas. Kā liecina bib-

liotēku apkopotie dati, no prozas darbiem vislielākais pieprasījums bibliotēkās arī 2019. gadā bijis pēc latviešu oriģinālliteratūras, šoreiz pirmajās pozicijās izvirzījusies kriminālliteratūra/detektīvromāni un erotika. Lasītāju visvairāk pieprasīto 25 grāmatu topā astoņas ir Daces Judinas sarakstī-

tās grāmatas, trīs – Karīnas Račko un divas – Ingunas Dimantes grāmatas. Jāpiebilst, ka šoreiz gan drīz pusi no šiem visvairāk pieprasītajiem latviešu oriģinālliteratūras darbiem izdevusi izdevniecība "Latvijas Mediji".

"KULTŪRZĪMES" ▶ 4

Avots: Latvijas Avīze

Datums: 20-01-2021

Vai autori saņems mazāk?

Bibliotēku un grāmatnicu darba ierobežojumi var nozīmēt arī mazāku publiskā patapinājuma atfidzību autoriem.

LINDA KUSINA-ŠULCE

Kā ierasts, gadam noslēdzoties, arī 2020. gada decembrī Autortiesibū un komunākāciju konsultēšanai apvienība AKKA-LAA izmaksājuši autoriem publiskā patapinājuma atfidzības par bibliotekās izsniegtajiem darbiem. Pilnīgs un detalizēts apkopojums bus lasāms "AKKA-LAA Ziņnesi", taču ar interesanta kajiem datiem jau varam ieprastināt.

Topā – detektīvi

Pērn izsniegumā dati apkopoti (atgādināšu – par 2019. gada laistajā pieprasījām grāmatām) pavisam kopā 161 Latvijas bibliotekas filiālē: Latvijas Universitātes bibliotēka (astonas filiāles), Rīgas Centrālā bibliotēka (29 filiāles), Jelgavas pilsētas bibliotēka (25 filiāles), Cēsu Centrālā ja bibliotēka (29 filiāles), Liepājas Centrālā zinātniskāja bibliotēka (31 filiāle). Rezeknes bibliotēka (38 bibliotekas) un Ventspils bibliotēka (apkopoti tikai dati par izsniegtajiem kompaktdiskiem, VHS kasetēm un DVD).

“ Tradicionāli lielākie ieguvēji finansēlajā griezumā ir nevis oriģinālliteratūras autori, bet tulkotāji.

Kā liecina biblioteku apkopotie dati, no prozas darbiem vislielākais pieprasījums bibliotekās arī 2019. gada bijis pēc latviešu oriģinālliteratūras, šo reizi pirmajās pozicijās izvirzījusies zānu literatura – kriminālliteratūra/detektīvromāni un erotika. Astonas no pirmajām 25 pozicijām laistīju visvairāk pieprasījām grāmatu topa sarakstus Dace Judina, trīs – Karina Račko un divas – Inguna Dimante. Turklat tikai divu pirmo autoru darbus izlaissi vairāk nekā 1500 interenti. Lasišķi iecienījuši arī biogrāfiskus un autobiogrāfiskus darbus – visvairāk lasīto ceturtāsāmā vietas saglabājuši Maras Zalītes darbi "Paradīzes putni" un "Plecī pirksti", tāpat lasītājus uzrunājis Emīls Dārziņa dizevi veltītais Maijas Krekļas romāns "Mēlanholisks valsis" (sk. tabulu).

Interesanti, ka sōreiz gan drīz puse no visvairāk pieprasītajiem darbiem iznākuši Izdevniecības "Latvijas Mediji" paspārnē.

Runājot par dzeju, pērn bibliotekās visvairāk lasīto lat-

vielu dzejas izdevumu pirmajā desmitniekā lielu daļu aizņem bērnu dzeja (pirmajā vietā ierindojušies Ieva Samauska, miklupanti "Vecs iet pa dārzu, pankukas bārda", kurai vienīgajai bijis vairāk nekā 800 lasītāju, otraja – kārīpa Ulda Auseklā grāmata "Cētras otas", trešā – Ineses Paklones "Es picas brālēnu cepu"). Savukārt pieaugušajiem domatas dzejas segmentā ar veselīm trim krajumiem pārliecinoši uzvarējis Guntars Račs.

Apkopojuma tradicionāli netiek iekļauti visvairāk lasītie tulkotie darbi.

Atspāids autoriem

Katrū gadu valsts budžetā tiek paredzēta konkrēta summa patapinājuma nodrošināšanai – ar īpašiem Ministru kabineta noteikumiem "Kārtība, kādā aprekina, izmaksā un sadala atfidzību par publisko patapinājumu" noteikts, ka tas lielums ir desmit procenti no summas, kas iepriekšējā gadā piešķirta valsts, pašvaldību vai atvasinātu publisku personu bibliotekām krajumu papildināšanai, un no obligāto eksplānu vērtības, kā arī no summas, kādu iepriekšējā gadā izmantojušas privātās bibliotekas savu krajumu papildināšanai.

Tā 2020. gada decembri par grāmatu, nošu, fonogram-

TIMURA SUBHANKULOVA FOTO
Kā liecina bibliotēku apkopotie dati, no prozas darbiem vislielākais pieprasījums bibliotekās arī 2019. gadā bijis pēc latviešu oriģinālliteratūras. Attēls no "Kultūrzīmju" viesosānās Limbažu Galvenajā bibliotēkā 2019. gada septembrī.

Latviešu oriģinālproza, Top 25 bibliotekās

Nr. p.k.	Grāmatas nosaukums	Izsniegumu skaits (2019)
1.	Dace Judina. "Amnēzija"	1621
2.	Dace Judina. "Ēnas spoguļi"	1547
3.	Karina Račko. "Samaitata"	1527
4.	Dace Judina. "Lāsts"	1562
5.	Karina Račko. "Sapļestās mežģīnes"	1282
6.	Karina Račko. "Debesis pelnos"	1265
7.	Māra Zalīte. "Paradīzes putni"	1198
8.	Dace Judina. "Uzraksti man... vakar"	1153
9.	Rolanda Bula. "Stopētāju lieta"	1070
10.	Dace Judina. "Tīrtītājs"	1049
11.	Jana Egle. "Svešie jeb milējķi tī moi"	1033
12.	Dace Judina. "Devītais"	1001
13.	Karina Račko. "Sasiņa"	939
14.	Nora Ikstena. "Mātes piens"	910
15.	Inguna Dimante. "Paslēptā dzīve"	846
16.	Sergejs Timofjevs. "Pasaka par bruņinieku, kuram sapēja zobi"	813
17.	Maija Kreklī. "Mēlanholiskais valsis"	795
18.	Agnese Vanaga. "Plastmasas hulgāni"	794
19.	Sandra Vensko. "Adele"	771
20.	Dace Judina. "Kad klusums kliedz"	765
21.	Māra Zalīte. "Pleci pirksti"	749
22.	Inguna Dimante. "Komjaunietes pūra nauda"	748
23.	Inga Jēruma. "Teātra bēmi"	728
24.	Māra Horna. "Atgrīšanās dzīmtene"	726
25.	Dace Judina. "Gredzens"	719

Latviešu oriģināldzeja, Top 10 bibliotekās

Nr. p.k.	Grāmatas nosaukums	Izsniegumu skaits (2019)
1.	Ieva Samauska. "Vecs iet pa dārzu, pankukas bārda"	851
2.	Uldis Auseklis. "Cēstras otas"	770
3.	Inese Paklone. "Es picas brālēnu cepu"	718
4.	Kārlis Vērdiņš. "Dilles tante"	627
5.	Kārlis Vērdiņš. "Pieaugušie"	286
6.	Guntars Račs. "Mīlestība ir"	236
7.	Ojārs Vāciets. "Uz putnu liecela"	213
8.	Māra Cielēna un Ilze Dambe. "Nārinas pidžama"	201
9.	Guntars Račs. "365." 2. daļa	190
10.	Guntars Račs. "365." 1. daļa	177

Avots: Kultūrzīmes

Datums: 20-01-2021

Barona mantojums

Pagājušais gads pagāja arī Krišjāna Barona 185 gadu jubilejas zīmē. Jau rakstījām, ka vasarā par godu šai jubilejai Imanta Ziedona muzejs pēc Krišjāna Barona muzeja aicinājuma organizēja projektu «Ziedoņa muzejs celā ar Baronu». Tajā par godu Krišjāna Barona legendārajam kājām veiktajam cejam no Tērbatas līdz Dundagai nolemts maršrūts tika atkārtots nu jau uzņēmigu un radošu mūsdieni Baronu izpildījumā. Viens no šiem mūsdieni Baroniem, starp citu, bija arī «Zemgales» lappusēs bieži sastopamais dabas procesu aprakstu veidotājs, ģeogrāfijas maģistrs Andris Gērmanis. Turpinot Barona jubilejas un ģeogrāfijas tēmu, jāapskata vēl kāds nozīmīgs notikums – Barona studiju laikā sarakstītās ģeogrāfijas grāmatas «Mūsu tēvzemes aprakstišana» atkārtota izdošana.

«Zemgale» sazinājās ar grāmatas jaunā izdevuma sastādītāju Rūtu Šmiti, kas pastāstīja par ceļu līdz latviešiem nozīmīgā izdevuma atkārtotai izdošanai un pārsteidzošajiem literatūrinātniskajiem atklājumiem sastādīšanas gaitā.

Vēsturiskais nozīmīgums

1858. gadā Krišjānis Barons, vēl būdams Tērbatas studentes students, sarakstīja grāmatu «Mūsu tēvzemes aprakstišana un daži pielikumi, išumā saņemti», kam bija arī apakšvirsraksts «Grāmatīpa priekš skolām un mājām ar vienu landkārti». Šī ir pirmā latviešu autoru sarakstītā mācību grāmata par Baltijas ģeografiju latviešu valodā, domāta latviešu tautai. Grāmatas priekšvārdā Rūta Šmite norāda: «Tā ir uzdrīkstēšanās iet tautas izglīšanas ceļu, kas pirms tam tikuši uzskatīta par nevajadzīgu kalpu tautas greznību.»

Jaunais grāmatas izdevums papildināts ar trim zinātniskiem rakstiem no reiz iecerētā 1859. gada grāmatīšanas atkārtotā izdevuma 1994. gadā, kā arī ar esejistiskā pārdomu tipa rakstiem par pirmās nacionālās atmodas laiku un tā devumu.

Interesanti, ka jaunajā izdevumā pievienoti arī latviešu mākslinieku zīmējumu albums «Ainas no latviešu tautas dzives», kas sākotnēji formāli tika radīts kā padevību apliecināša dāvana tikko kronētajam Krievijas caram Nikolajam II, taču, to izskatot, tas vairāk esot vērtējams kā lakoņisks mūsu zemes un tautas portretējums, kurā nekādu pazemību nevar saskatīt. Tas drīzāk uzskātāms par latviešu tautas un tās nozīmīgas daļas – zemnieku – kā vērtības pozicijējumu. Līdz šim vienkopus nepublicētajā albumā ir mākslas darbi no Vilhelma

Purviša, Jāpa Rozentāla, Ādama Alkšņa, Riharda Zaripa un citiem māksliniekiem. Albums šobrid glabājas Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā.

Vērtība ir vārds, ko gribas vēl un vēl lietot, lapojot šo grāmatu. Turklat tas tā ir, runājot ne tikai par saturu, bet arī jaunā izdevuma noformējumu. Sākotnēji tās dizainiskais noformējums plānots latviski atturgans, un tāds tas tūtīšām arī šķiet, vien grāmatas sānu rotā zeltīta smilga, taču, atverot cieto vāku, skatam paveras zelta herbārijs, kas neviļus liek uztvert mājuenu par vēsturiski nozīmīgā izdevuma jā, jau atkal, vērtību.

– Šī visa saturs un vēstures bagātība tiek apvienota grāmatas dizainā – apspēļojot konceptu, kā no zemā un šķietami necilā ir veidojusies mūsu zeme, valoda un kultūra, – paudis dizaina studijas «Overpriced» dizaineris, grāmatas mākslinieks AIGARS MAMIS. Grāmatas vizuālajā noformējumā izmantoti tekstilmākslinieces leivas Krūmiņas autortehnikā veidotie mākslas darbi – augu kopijas zeltā no PET materiāliem. Grāmatas dizainā lietots burtu dizaineres Evas Abdulīnas radītais burtevidols «Austra», kas balstīts 20. gadsimta latviešu tipogrāfijas tradīcijā.

Interesanti, ka saturiski visplašā aprakstīta tieši Kurzeme (no tās neizdalot Zemgalī). Tas pamatojams ar Barona izcelšanos. Barons savās atmiņas rakstījis: «Kurzeme man jau daudz maz biji pazistama. Dzimis Kurzemes vidus apgabalā Strutelē, bērnū dienas pavadiju ilē, bet pī-

mo skolu apmeklēju Dobelē, tad pārcēlos uz Kurzemes pašu ziemērietumu galu – Dundagū. No turienes apmeklēju Ventspils apriņķa skolu un pēc tās – Jelgavas ģimnāziju. Starp šim minētām vietām ne mazuma dabūju izbraukties šurpu turpu.»

19. gadsimta valodas burvība

Grāmata «Mūsu tēvzemes aprakstišana un daži pielikumi, išumā saņemti» ir nozīmīga no vēl kāda aspekta. Šis darbs ir uzsakāma liecība par mūsdienu latviešu literārās valodas veidošanās sākumstadiju. Savā grāmatai pievienotajā zinātniskajā rakstā Kornēlijā Pokrotniece norāda: «Jaunlatvieši aizsāk daudzu zinātnes nozaru popularizēšanu, bet ipašu uzmanību viņi pievērsa dzīmītās valodas stāvoklim, novērtēja latviešu valodas vietu citu valodu vīdu, apzinājās vienotas valodas nozīmi tautas sāliedēšanā un aicināja izkopt valodu, attīrīt no piesārpojumiem, nekaunēties no tās un tieši caur valodu apzināties savu pieredzi latviešu tautai. Un viņu pašu darbi atbilda viņu vārdiem. Atcerēsies kaut vai izaicinošo uzrakstu uz Krišjāna Valdemāra istabas durvīm Tērbatas Universitātē – «Latvietis». Toreizējā vēsturiskā situācijā tā bija pārsteidzoša un drosmīga rīcība.»

Autorības mīkla

Interesanti, ka 1859. gadā grāmata tika izdota bez sace-

Izdevuma sastādītāja Rūta Šmite.

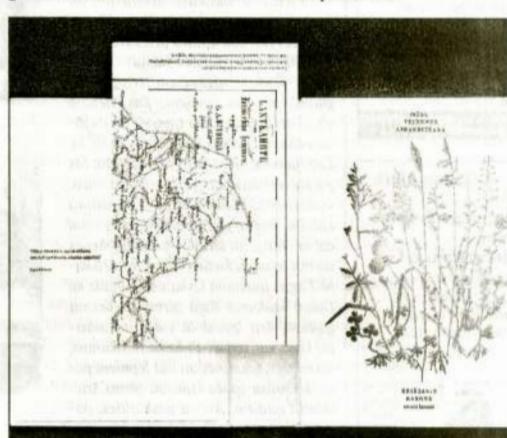
Divu muzeju sadarbība

Sarunā ar grāmatas sastādītāju, «Ziedoņa muzeja» pārstāvji Rūtu Šmiti uzziņām, ka ideja izdot šo darbu radās Krišjāna Barona muzeja vadītājai Rutai Kārklinai, kura uzrunāja Ziedoņa muzeja vadītāju Žaneti Grendi ar domu atkārtoti izdot «Mūsu tēvzemes aprakstišanu» un noorganizēt Barona ceļa gājienu. Ziedoņa muzejs tika uzrunāts, jo muzejam jau bijusi pieredze ar līdzīgu gājienu apkārt Latvijai un pieredze ar grāmatu izdošanu. Ziedoņa muzejā ilgi domāts par šo projektu – ja tas tiek darīts, kā tai izdarīta, lai tas būtu sabiedrībai interesanti un aktuāli, lai nebūtu – re, grāmata, izdomā, un viss. Saprasts, ka Imants Ziedonis Krišjānis Barons, jaunlatvieši un viņu darbi bija joti svarīgi, viņš tajos bija ledzījinājies – tas arī bijis izšķirošais aspeks Ziedoņa muzeja dalībav projektā. Bija skaidrs, ka ir jādod pievienotā vērtība, tieši Žanetei Grendei radūties ideja, ka grāmatai jāpievieno arī latviešu mākslinieku albums. Sākumā tam bijusi arī pretreakcija, jo grāmatas izdošanas laiks un mākslas albums sastādīšanas laiks nav gluži viens un tas pats, to starpā ir teju 40 gadi.

Literatūrinātnieki turpināja lauzt šķepus par pielikumu autorību – pēc daudzu un dažādu faktu izvērtēšanas (ieskaitot potenciālo autoru studēto kursu specifiku – kurš par kurām tēmām bija spējīgās izteikties, valodas un atsevišķu vārdu lietotumu un izteiksmes stilistiku) secināts, ka grāmatā pielikumu «Kurzemes un Vidzemes tautas» rakstījuši Krišjāns Valdemārs un Juris Alunāns. Par detektīvu cieņigu izmeklēšanu aizraujoši lasīt Alekseja Apiņa zinātniskajā grāmatas pielikumā.

Ziedona muzeja vadītāja Žanete Grende grāmatas atvēršanas pāskumā.

Atkārtotais izdevums ir atturīgi grezns.

Viss saslēdzas

Taču RŪTA ŠMITE uzsver: – Jo vairāk ar šo grāmatu iepazīstas, jo vairāk tā pati pasaīka priekšā. Par albumu runājot, jā, no sākuma tā pievienošanai bija pretreakcija, bet, vairāk pie tā strādājot, var saprast – tas taču ir pirmais latviešu mākslinieku albums, zīmēts tieši par zemnieku

(Vēl – 6. lappusē)

Publicitātes foto

Avots: Zemgale

Datums: 22-01-2021

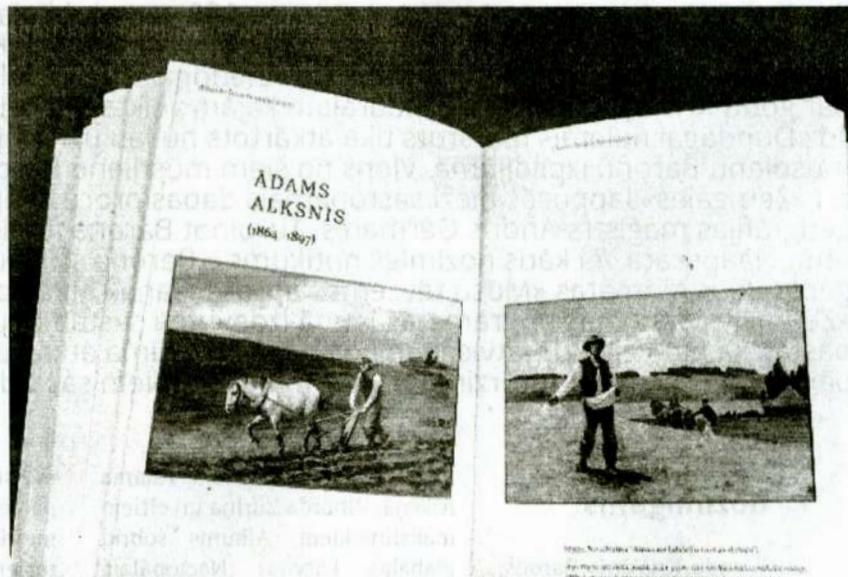
Barona mantojums

(Sākums – 5. lappusē)

tautas tēmu, un līdz tam tāda līdzīga nav bijis. Tas ir pirmsais, kurā ir apzīnāts uzstādījums – mēs esam latviešu mākslinieki, zīmējam savu tautu. Albumā ir redzams uzstādījums – mēs esam vērtība paši par sevi. Jā, albums ir sastādīts tāpēc, ka caram vajadzēja dāvanu, bet tas ir ar savu uzstādījumu. Sīkāk par to jālasa Janīnas Kursītes un Edvardas Šmites rakstos, kas pievienoti grāmatas jaunajam izdevumam. Tālāk, domājot par šā albuma un Barona grāmatas sasaisti, ir redzams, ka arī šajā ģeogrāfijas grāmatā jau ir tieši šis pats uzstādījums – mēs esam vērtība paši par sevi.

Tematiski gan grāmata, gan albums sader, tas joprojām ir tas pats gadsimts, albumā attēlotais ir tradicionāls pirmsindustriālās revolūcijas dzīves atainojums, šajos četrdesmit gados, kas šķir abus darbus, nav *noticis* tik liels lēciens, lauki tiek apstrādāti tāpat, tradīcijas, sadzīve ir tāda pati. Sākotnējā pretruna par gadiem starp abiem darbiem vēlāk pazūd, un, veidojot izdevumu, radās sajūta, ka darbi viens otru papildina. Skatoties uz grāmatu tekstuāli, izjūtot to valodu, albums tiek «panemts» klāt kā vizuālais materiāls – lūk, šeit arī ir šie cilvēki, kas pie šīm aprakstītajām upēm un kalniem dzīvoja un strādāja. Tad tas viss saslēdzas.

Grāmatas sastādīšanas laikā uzzināts, ka jau 1994. gadā *noticis* darbs un rakstīti arī zinātniski darbi par šo grāmatu, taču toreiz nav izdevies grāmatu izdot. Grāmatas sastādītāji, sadarbojoties ar apgāda «Zinātne» redaktori Ievu Jansoni izdevies atrast zinātniskos rakstus, kuros jau 1994. gadā apskatīta Barona grāmatas tēma. Nu redzams veiksmīgais gala rezultāts, kurā iekļauti arī 1994. gadā tapušie

Iekļauto Latvijas mākslinieku darbi.

Alekseja Apīņa, Jāņa Strauhmaņa un Kornēlijas Pokrotnieces secinājumi. Ar nedalītu prieku Rūta Šmite stāsta, kā meklēti un atrasti raksti, kas savu «iznācienu» gaidījuši 25 gadus.

Ļoti interesanti ir arī tēmai veltītie Edvardas Šmites, Janīnas Kursītes, Ilzes Salnājas-Vervas, Valda Segliņa un Alberta Sarkaņa teksti.

Rūta Šmite atklāj, ka izdevuma tapšanas laikā bija ieplānojusi arī visu iesaistīto autoru kopīgu satikšanos, diemžēl izsludinātās ārkārtējās situācijas dēļ tas gan nevarēja notikt. Taču, ne-raugoties uz nelielo klupšanas akmeni, grāmatas sastādītāja atzīst, ka grāmatai veltītais laiks nav bijis vienkārši darbs, tas ir bijis piedzīvojums, par kuru ir ļoti liels gandarijums.

Sis, šķiet, ir viens no tādiem izdevumiem, par kuriem var teikt – tam būtu jābūt katram latvieša grāmatu plauktā. Katram plauktam varbūt nesanāks – izdoti tikai teju 1500 eksemplāri. Taču katrā lielākajā bibli-

tēkā gan darbs būs pieejams – Ziedoņa muzeja komunikācijas projektu vadītāja KRISTIĀNA SALNĀJA informē:

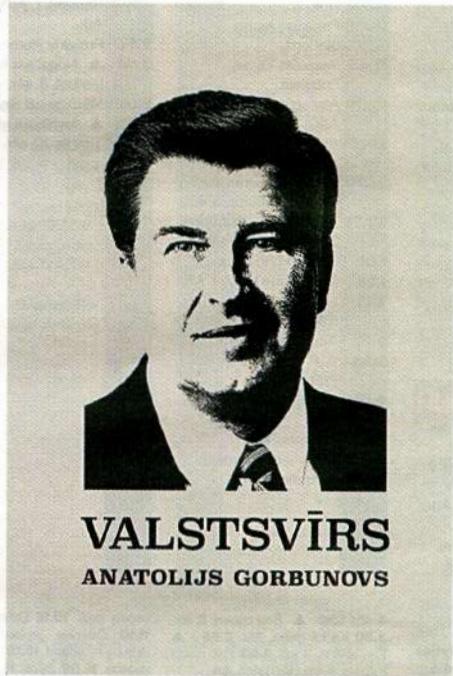
– Sadarbībā ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības institūta «Bibliotēku konsultatīvais centrs» esam raduši iespēju dāvināt bibliotēkām 102 grāmatas eksemplārus, kuri nonāks sešās Latvijas akadēmiskajās bibliotēkās un 29 Latvijas reģionu galvenajās bibliotēkās. Savukārt Latvijas reģionu galvenajām bibliotēkām būs iespēja pēc saviem ieskatiem uzdāvinātos grāmatas eksemplārus nodot savā reģiona bibliotēkām. Visticamāk, dažas bibliotēkas savas grāmatas jau saņēmušas, taču lielākoties grāmatas bibliotēkās nonāks, kad atsāksim dzīvi nedaudz vieglāk ierobežojumu režīmā.

Tātad darbs bibliotēkās pieejams būs. Lai aizraujoša izziņa!

Undīne Krūze
Publicitātes foto

Avots: Zemgale

Datums: 22-01-2021

Karina Pētersone, Ilze Būmane

VALSTSVĪRS ANATOLIJS GORBUNOVS

«Tas bija grūts un skaists laiks! Šī grāmata ir par cilvēkiem, kuri ielika atjaunotās Latvijas pamatus, – par Anatoliju Gorbunovu un viņa laikabiedriem. Par valstsvīra izvēlēm, riskiem, drosmi un baiļiem, gandarījumu un sāpēm. Tas ir arī stāsts par mazu Latgales zēnu, kurš vēlāk, amatos būdams, nonāca gan Kremli, gan Baltajā namā – kā līdzīgs starp līdzīgiem pasaules likteņa lielo lēmēju vidū.»

Karina Pētersone

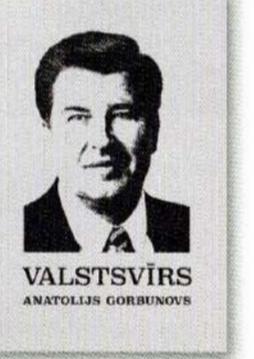
Grāmatā daudz fotogrāfiju, interviju fragmentu, citātu un atziņu par nesenot pagātni Latvijas vēsturē.

Izdevējs *Zvaigzne ABC*

Avots: TV Diena

Datums: 23-01-2021

Valstsvīrs Anatolijs
Gorbunovs
Zvaigzne ABC

Apjomīgai, 800 lappušu biezai, un ilustrācijām bagātai grāmatai, kas aptver teju piecdesmit gadu gājumu Anatolija Gorbunova dzīvē, ir divas autores. Žurnāliste

Ilze Būmane vairāk rakstījusi par tā saukto padomju periodu, kad komjaunietis Anatolijs veidojās kā personība, savukārt Kārina Pētersone – par laiku, kuru mēs dēvējam par Atmodu. Lasītājiem būs iespēja atrast grāmatā atbildes uz jautājumiem, kas bija jāpārdzīvo valstsvīram un kāpēc viņš nepagāja malā, kad varēja to izdarīt. Kā būtu attīstījušies notikumi, ja viņa vietā būtu ekstremālāks un ambiciozāks politiķis? Būs iespēja izlasīt par daudz vē nedzirdētiem notikumiem no mūsu atgūtās neatkarības pirmsākumiem. Vēl dokumentālais vēstijums atspēko dažus populārus mītus, kas radīti ap Atmodas laiku Latvijā.

Cilvēks ar
zilo putnu

Avots: Leģendas

Datums: febr.-2021

Pagaidām bibliotēkās datorus izmantot nevar

“Tuvojas kārtējo maksājumu veikšana par saņemtajiem pakalpojumiem – elektīribu, mobīla tāruņa sakariem un citu. Lidz šim Jaungulbenē daudzi šos maksājumus veica pagasta bibliotēkā. Tagad tas nav iespējams sakārā ar Covid-19 pandēmiju, taču grāmatas gan var saņemt un nodot. Vai kopā ar tām nevaram cits citam nodot infekciju?” piezvanot “Dzirkstelei”, sacīja Jaungulbenes pagasta iedzīvotāja, kura vēlējās būt anonīma.

Gulbenes novada bibliotēkas direktore Antra Sprudzāne “Dzirkstelei” skaidro: “Jaungulbenē bibliotēka vienmēr bijusi vieta, kur cilvēki izmanto datorus, internetu savu maksājumu veikšanai. Es saprotu cilvēku vajadzības. Ari Gulbenē ar šo pašu problēmu saskaramies. Novada bibliotēka vienmēr ir sniegusi atbalstu iedzīvotājiem, un šī iespēja visu laiku ir bijusi. Taču diemžēl šobrīd saistībā ar

valdibas noteiktajiem ierobežojumiem Covid-19 pandēmijas laikā mēs neesam tiesīgi atvērt lasītavu durvis un laist cilvēkus pie datoriem, lai viņi varētu veikt savus maksājumus internē. Bet mēs varam palīdzēt šiem cilvēkiem, ja viņiem ir tāda iespēja, un sniegt viņiem konsultācijas pa tāruņi, un to mēs ari darām. No 12.janvāra novada bibliotēkai ir atlauta tikai grāmatu izsniegšana lasītājiem. Fiziska grāmatu izsniegšana notiek Gulbenes novada bibliotēkā, kur varam nodrošināt vienvirziena plūsmu: apmeklētāji ieņāk ēkā pa vienām durvīm un iziet pa citām. Pagastu bibliotēkās tiek nodrošināta bezkontakta grāmatu izsniegšana un saņemšana. Ārkārtējā situācija ir noteikta līdz 7.februārim.” ■

- Dīāna Odumiņa

Avots: Dzirkstele

Datums: 22-01-2021

Uzzīnai

• Gulbenes novadā bibliotēkas lauku teritorijā darbojas 18 vietas: Beļavā (tālrūns 64497606); Daukstu pagastā un Staros (64472947), Druvienā (29336710), Galgauskā (64471238, 25418411), Jaungulbenē (64497619), Lejasciema (64472875) un Sinolē, Līgo pagastā (64473517), Litenē (64497004, 29267300), Lizumā (64497654), Rankā (26495116), Gaujasrēvelos (28381573), Stāmeriene (64497638) un Kalnienā, Stradu pagastā un Stākos (64497339), Tirzas pagastā (64497646).

• Pakalpojumi informācijas centrā Gulbenes novada bibliotēkā: konsultācijas dažādu e-pakalpojumu lietošanā; uzzīnu sagatavošana un sniegšana no datubāzēm; palīdzība studentiem un skolēniem informācijas meklēšanā, mācību materiālu sagatavošana, izmantojot bibliotēkas rīcībā esošo plašo datubāzu klāstu; pieejas datu sniegšana datubāzēm. Informācija saziņai, pakalpojuma saņemšanai – pa tālrūni 64471335.

AVOTS:

“GULBENESBIBLIOTEKA.LV”

Sūdzas par ļaužu pulcēšanos bibliotēkā

• LIENE ANDERSONE

Covid-19 pandēmijas dēļ noteikti ierobežojumi pašvaldības, valsts un arī privātā sektora iestādes. Kāds lasītājs, kurš vēlējies palikt anonīms, “Kurzemes Vārdam” pastāstīja par vērojumiem Liepājas Centrālajā zinātniskajā bibliotēkā (CZB), paužot uzskatu, ka iestādē netiek ievedroti noteikumi – distancēšanās un apmeklētāju skaita regulešana telpās.

“Bibliotēkā darbojas gan abonementi, gan lasītava, bet, cik lasīts un dzirdēts, tad bibliotēku darbība ir atlauta tikai līdz grāmatu izsniegšanas līmenim,” mums raksta kāds liepājnieks. Vēstuli saņēmām drīz pēc tam, kad bibliotēkas atsākē savu darbību, lasītājiem atlaujot grāmatu maiņu. “Mājās bija sakrājušās pirms tam izņemtās grāmatas, vēlējos tās nodot, ja reliz abonements ir atvērts. Bet pamaniju, ka lasītavas durvis arī atvērtas un cilvēki droši iet lekšā, savukārt, ieejot abonementa telpā, saprātu, ka tur distancēšanās pārstāj darboties, jo apmeklētāju skaitu tur neviens neregulē, un paši ap-

Drošības noteikumi bibliotēkā nosaka arī pašiem klientiem būt apzinīgiem – jārēķinās, ka fondā grāmatas paši meklēt pašreiz nevar, nevajadzētu uzskavēties – jāapanēm prasītais un jādodas no bibliotēkas prom, kā arī jāpagaida āpusē, ja grāmatu izsniegšanas vietās ir par daudz cilvēku.

EGONA ZĪVERTA FOTO

meklētāji alzmīrst par noteikumu ievērošanu,” par redzēto stāsta bibliotēkas apmeklētājs. “Biju apzinīgāks un vienkārši pamētu bibliotēkas telpas,” viņš saka. Viņiem radies jautājums – kāpēc bibliotēkā neievēro noteiktos darbības ierobežojumus?

Liepājas CZB vadītāja Ilga Erba pastāsta, ka apmeklētāji tiešām nāk uz bibliotēku samainīt grāmatas, bet vienlaikus izmanto arī citas informācijas iegūšanas metodes. “Cilvēki šeit neuzkavējas – viņi panem rezervēto un dodas mājās,” saka bibliotēkas vadītāja. “Uz durvīm norādīts, cik cilvēku telpā drīkst atrasties, tas noteikts atkarībā no kvadrātmetriem. Tie apmeklētāji, kas ir vairāk par noteikto skaitu – stāv foajē vai uz trepēm, sēž ārpusē. Mūsu lasītāji ir apzinīgi – viņi vēlas saņemt pakalpojumu. Nav bijis gadījuma, kad būtu jāaizräda,” teic I. Erba. “Kāpēc lasītava vienā pusē stāv valjā? Tāpēc, ka lasītājiem uz laiku bija iedoti lasītie vecie žurnāli, gribām tos saņemt arī atpakaļ. Regulāri skriet un slēgt durvis valjā arī tā kā nebūtu logisks. Lasītavā lasītāji neuzkavējas. E-lasītava arī ir ciet.” Viņa norāda, ka apmeklētāji paši vairs bibliotēkas fondā nevar meklēt grāmatas. Pirmajā dienā bija joti daudz cilvēku – 161 apmeklētājs, izsniegtais ap 500 grāmatām. “Visu laiku cilvēki nāk – viņi pagarinā termīpus, laikus rezervē lasāmvielu, zvana pa telefonu. Interesējas, kā izmantot digitālos

resursus, darbinieki instruē pa telefonu. Esam vajadzīgi!” pauž I. Erba.

Bibliotēkas vadītāja uzsver, ka arī apmeklētāji paši var novērtēt situāciju un izvēlēties laikus, kad apmeklētāji iestādi. “Cilvēku daudzums konkrētā brīdī ir atkarīgs no dažādiem apstākļiem,” viņa piebilst un uzsver, ka bibliotēkā regulāri iegriežas Liepājas Pašvaldības policijas darbinieki, skatās, vai ievedroti visi noteikumi.

Liepājas Pašvaldības policijas priekšnieka vietnieks Kaspars Vārpīņš atbild, ka pārbaudītas tiek vīnas iestādes, bez izņēmušiem. “Tas ir ikdienas darbs. Policijas darbinieki dodas uz vietām. Gadā viens vai divi pārkāpēji, kuri nelieto sejas maskas, tirdzniecības vietās – par dezinfekcijas pasākumiem, iepirkumu ratīnu un grozīnu dezinfekciju. Bet tas ir joti reti.” Vienlaikus viņš norāda, ka patlabān lielākā daļa valsts un pašvaldības iestāžu klātienē nepieņem apmeklētājus. Ja ir nepieciešamība, tad policijas darbinieki izsaka mutvārdu aizrādījumus, uzliek brīdinājumus vai naudas sodus, kādi noteikti valstī par ierobežojumu pārkāpšanu. ■

Avots: Kurzemes Vārds

Datums: 22-01-2021